

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.001.12.2018
P/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/18/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2017 r.
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie ¹ , Pl. Żołnierza Polskiego 16, 70-551 Szczecin.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Sędzia Sądu Rejonowego Zofia Piwowarska, Prezes Sądu, od 1 maja 2014 r. Dagmara Tamm, Dyrektor Sądu ² , od 1 marca 2017 r. Wcześniej, tj. od 1 października 2016 r., Sławomir Kij. (dowód: akta kontroli str. 3, 4, 5-7)
<i>Podstawa prawna</i>	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Szczecinie.
<i>Kontrolerzy</i>	1. Robert Lewandowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/23/2018 z dnia 18 stycznia 2018 r. 2. Artur Matejko, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/22/2018 z dnia 18 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2, 29-30)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego Sądu Rejonowego na 2017 r. (w ramach wykonania budżetu państwa w 2017 r. w części 15/12-Sąd Apelacyjny w Szczecinie), pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności. Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa,
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2017 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były w szczególności następujące działania kontrolne:

- dokonanie analizy porównawczej wykonania planu dochodów,
- dokonanie analizy realizacji wydatków budżetu państwa,
- szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- dokonanie analizy stanu zobowiązań,
- analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,

¹ Dalej: Sąd Rejonowy lub Sąd.

² Dalej: Dyrektor Sądu.

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej: ustawa o NIK.

- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

Szerszy opis działań kontrolnych przedstawiono w części V. Wyniki kontroli.

III. Charakterystyka kontrolowanej jednostki

Sąd Rejonowy stanowi element władzy sądowniczej sprawującej wymiar sprawiedliwości na podstawie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej⁴ oraz ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych⁵. Sąd jest państwową jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. Utworzony został z dniem 1 stycznia 2009 r. na mocy postanowień rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości⁶. Sąd Rejonowy jest sądem powszechnym i sprawuje wymiar sprawiedliwości w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, wojskowych oraz Sądu Najwyższego. Jest sądem pierwszej instancji zgodnie z jego właściwością rzeczową i miejscową. Pod względem finansowym Sąd Rejonowy stanowi jednostkę budżetową Skarbu Państwa i jest dysponentem III stopnia środków budżetowych (w ramach części 15/12).

W 2017 r. Sąd zrealizował dochody w kwocie 16 451 tys. zł, tj. w 110,1% planu po zmianach (14 946 tys. zł). Wykonane wydatki wyniosły 37 428,7 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach (37 522,8 tys. zł). Sąd nie realizował wydatków z budżetu środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 8, 9, 10-11)

IV. Ocena

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁷ wykonanie przez Sąd Rejonowy planu finansowego na 2017 r.

Wydatki objęte badaniem zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych⁸ i aktach wykonawczych. Poza opisanymi przypadkami, nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Ustalone nieprawidłowości w zakresie wydatków budżetowych nie wpłynęły na obniżenie oceny ogólnej.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie ogólne kwoty dochodów i wydatków wykazanych w sprawozdaniach budżetowych Sądu Rejonowego za 2017 r. Z uwagi na stwierdzoną niezgodność obrotów dziennika z obrotami zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej, odstępuje natomiast od wyrażenia opinii o prawidłowości kwoty należności z tytułu dochodów budżetowych oraz zobowiązań z tytułu wydatków budżetowych.

⁴ Z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483, ze zm.).

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 23, ze zm.

⁶ Rozporządzenie z dnia 19 marca 2008 r. w sprawie zniesienia Sądu Rejonowego w Szczecinie, utworzenia Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie i Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie oraz zmiany rozporządzenia w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. Nr 54 poz. 334, ze zm.).

⁷ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

⁸ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.).

V. Wyniki kontroli

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r., kontrola dochodów budżetowych zrealizowanych przez Sąd Rejonowy została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych o wykonaniu dochodów budżetowych i należności z danymi za 2016 r.

Sąd w 2017 r. zrealizował dochody w wysokości 16 451 tys. zł, tj. 110,1% kwoty planowanej (14 946 tys. zł), głównie z wpływów z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 0630 – 12 517,6 tys. zł). Wykonanie dochodów za 2017 r. w stosunku do 2016 r. było wyższe o 12,6%.

(dowód: akta kontroli str. 8)

Na koniec 2017 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w Sądzie wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 11 219,9 tys. zł. Dotyczyły one głównie grzywien karnych (z § 0570), opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (z § 0630). Zaległości według stanu na 31 grudnia 2017 r. wyniosły 9 200,7 tys. zł i były wyższe o 511,2 tys. zł, tj. o 5,9% od zaległości na koniec 2016 r. Wzrost zaległości wynikał głównie z wydłużenia okresu ich spłaty (np. rozłożenie na raty), wpisywania do Biura Informacji Gospodarczej oraz wzrostu przypisu spraw sądowych.

(dowód: akta kontroli str. 48, 112-113, 114-115)

2. Wydatki

2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Wydatki budżetu państwa Sąd zrealizował w kwocie 37 428,7 tys. zł, co stanowiło 99,7% planu po zmianach. W porównaniu do roku 2016 nastąpił wzrost wydatków o 2 911,4 tys. zł, tj. o 8,4%.

(dowód: akta kontroli str. 10-11)

W Sądzie w 2017 r. nie zwiększano planu wydatków środkami z rezerwy ogólnej i rezerw celowych. Sąd nie realizował również wydatków z budżetu środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 9, 39)

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wykonano w 2017 r. w wysokości 1 308 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach (1 315 tys. zł).

Wykonane w 2017 r. wydatki bieżące wyniosły 36 121 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach i były wyższe niż w 2016 r. o 2 953 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 40)

Przeciętne zatrudnienie⁹ w 2017 r. wyniosło 309 osób i w porównaniu do stanu w 2016 r. (321) było niższe o 12 osób, co w szczególności było wynikiem zmniejszenia zatrudnienia, m.in. w związku z przesunięciami etatów, przebywaniem pracowników na urloпах bezpłatnych, macierzyńskich i wychowawczych, przejściem urzędników na emeryturę.

W 2017 r. wydatki na wynagrodzenia zwiększyły się o 1 532,4 tys. zł (tj. o 7,3%) w porównaniu do 2016 r. (z kwoty 21 055,3 tys. zł do kwoty 22 587,7 tys. zł). Wzrost wynagrodzeń w 2017 r. spowodowany był głównie wzrostem wynagrodzeń w grupach zawodowych objętych mnożnikowym systemem wynagradzania: 09 –

⁹ W przeliczeniu na pełne etaty.

sędziowie (o 343,8 tys. zł) i 16 – referendarze sądowi (o 182,1 tys. zł) oraz nagród uznaniowych w statusie zatrudnienia 01 – osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń (o 803,2 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2017 r. wyniosło 6 084,1 zł i w porównaniu z 2016 r. było wyższe o 612,6 zł (o 11,2%).

Według danych wykazanych w sprawozdaniu budżetowym Rb-28 z wykonania planu wydatków, kwoty wydatków na wynagrodzenia nie zostały przekroczone.

(dowód: akta kontroli str. 10-11, 12, 35, 36-37, 38, 70, 71)

W 2017 r. nie realizowano zadań finansowanych w ramach wydatków majątkowych.

(dowód: akta kontroli str. 40)

Zobowiązania Sądu na koniec 2017 r. wyniosły 2 006,5 tys. zł i były niższe niż kwota zobowiązań na koniec 2016 r. łącznie o 8,2 tys. zł.

Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń (§ 4040, 4110, 4120) na kwotę 1 872,4 tys. zł (tj. 93,3% ogółu zobowiązań), a także: zakupu energii (§ 4260) – 78,6 tys. zł, opłat pocztowych związanych z postępowaniem sądowym (§ 4610) – 43,2 tys. zł, zakupu usług pozostałych (§ 4300) – 7,7 tys. zł. Na koniec 2016 r. i 2017 r. Sąd Rejonowy nie posiadał zobowiązań wymagalnych.

(dowód: akta kontroli str. 42)

W 2017 r. Sąd naliczył i wypłacił odsetki od nieterminowych płatności zobowiązań w łącznej kwocie 7 942 zł, z tego:

- 7 745 zł w związku z uprawomocnieniem się wyroku w sprawie z powództwa byłego pracownika przeciwko Sądowi Rejonowemu o wynagrodzenie¹⁰; w wyroku zasądzono wynagrodzenie wraz odsetkami ustawowymi; odsetki zapłacono 22 i 24 listopada 2017 r., odpowiednio 2 700 zł i 5 045 zł;
- 193 zł za nieterminowe wypłacenie wynagrodzenia obrońcy działającego z urzędu;
- 4 zł od nieterminowej zapłaty należności głównej za sporządzenie dokumentacji medycznej w związku z przekazaniem akt do biegłych celem uzyskania opinii w sprawie; odsetki przyznano postanowieniem Sądu z 19 września 2017 r.; odsetki przelano na rachunek Szpitala 19 października 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 116, 117-120)

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków¹¹ w kwocie 2 650,1 tys. zł (147 dowodów księgowych), tj. 7,1% wydatków Sądu w 2017 r. (37 428,7 tys. zł). Doboru próby wydatków¹² dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym. Próba została wylosowana metodą monetarną (MUS¹³). Badaniem objęto 138 zapisów księgowych odpowiadającym pozapłacowym wydatkom na kwotę ogółem 2 067,9 tys. zł. Sąd nie realizował wydatków majątkowych oraz wydatków z budżetu środków europejskich. Próba wydatków dobranych celowo wyniosła 582,2 tys. zł (9 dowodów księgowych) i obejmowała m.in. świadczenie pomocy prawnej na rzecz Sądu Rejonowego w 2017 r.

¹⁰ Zgodnie z opinią prawną pełnomocnika Sądu i orzecznictwem Sądu Najwyższego brak było podstaw do zaskarżenia wyroku.

¹¹ Wydatki bieżące.

¹² Próbę do badania wyznaczono ze zbioru dowodów księgowych będących fakturami lub dokumentami równoważnymi fakturom i stanowiących podstawę płatności w 2017 r. oraz odpowiadających tym dokumentom zapisów księgowych. W celu wyznaczenia tego zbioru dokonano analizy, przedstawionych do kontroli w formie elektronicznej, wszystkich pozycji operacji księgowych wykazanych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. Spośród ww. pozycji operacji wyeliminowano zapisy dotyczące wynagrodzeń osobowych i ich pochodnych – ze względu na niskie ryzyko wystąpienia nieprawidłowości, transakcji o niewielkiej wartości (poniżej 500 zł) oraz zapisów objętych badaniem celowym.

¹³ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

(53,1 tys. zł), dostawę i montaż 173 szt. ergonomicznych foteli biurowych¹⁴ (123,4 tys. zł), zakup 40 szt. komputerów stacjonarnych¹⁵ (136 tys. zł), zakup i montaż kamer monitoringu w pomieszczeniach czytelni akt sądowych (6,6 tys. zł) oraz remont sanitariatów w budynku Sądu (132,8 tys. zł).

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami (poza stwierdzonymi nieprawidłowościami).

(dowód: akta kontroli str. 31-34, 41, 101-102, 103, 104-111, 200-222, 224-245, 246-247, 248-253, 257-258, 259, 260)

W 2017 r. w Sądzie Rejonowym przeprowadzono – według przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁶ – 3 postępowania o udzielenie zamówień publicznych na łączną kwotę 857,5 tys. zł netto (1 054,7 tys. zł brutto). W wyniku analizy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na kompleksowe utrzymanie czystości w budynkach oraz wokół budynków Sądu, przeprowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 373 tys. zł netto (458,8 tys. zł brutto)¹⁷, nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy pzp.

(dowód: akta kontroli str. 13-17, 18-27, 28, 196, 197-198)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sąd nieterminowo dokonał płatności za faktury nr 5/15 z 30 czerwca 2015 r. na kwotę 930 zł brutto (zapłata z opóźnieniem 779 dni) oraz nr 7/16 z 5 kwietnia 2016 r. na kwotę 517 zł brutto (opóźnienie 499 dni), wystawione przez adwokata z tytułu przysługującego wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu w sprawie karnej sygn. akt VI K 739/13 (I i II instancja). Skutkiem zwłoki w płatności tych zobowiązań:

- nie ujęto ww. kwot w ewidencji księgowej Sądu i sprawozdaniach budżetowych za lata 2015-2016,
- przyznano od Skarbu Państwa i wypłacono odsetki za nieterminową płatność w kwocie 193 zł.

Wydział VI Karny Sądu Rejonowego przesłał 19 kwietnia 2016 r. do Oddziału Finansowego polecenie wypłacenia wynagrodzenia adwokatowi – po wydaniu wyroku przez sąd II instancji i przekazaniu akt sprawy do Sądu. Odbiór dokumentów został potwierdzony przez Oddział Finansowy 22 kwietnia 2016 r.¹⁸ W związku z brakiem zapłaty wynagrodzenia przez Sąd, adwokat pismem z 25 lipca 2017 r. wniosła do Prezesa Sądu o interwencję¹⁹ w sprawie i zapłatę odsetek za zwłokę w oparciu o załączone noty odsetkowe. Wiceprezes Sądu Rejonowego 22 sierpnia 2017 r. przekazał noty odsetkowe do Przewodniczącej VI Wydziału Karnego Sądu Rejonowego celem załatwienia sprawy i udzielenia odpowiedzi wnioskodawczyni. Należne wynagrodzenie obrońcy zostało wypłacone 25 sierpnia 2017 r. Postanowieniem z 26 września 2017 r. przyznano adwokatowi od Skarbu Państwa kwoty 49 zł i 144 zł tytułem odsetek za zwłokę w wypłacie honorarium. Kwota

¹⁴ Zakup poprzedzony opinią Inspektora ds. BHP, po przeprowadzeniu przeglądu użytkowanych krzeseł obrotowych.

¹⁵ W związku z zaleceniem Ministerstwa Sprawiedliwości zwiększenia bezpieczeństwa komputerowego.

¹⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 1579 ze zm., dalej: pzp.

¹⁷ Nie poniesiono wydatków w 2017 r., termin realizacji umowy określono od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.

¹⁸ Pieczęć Oddziału z datą w księdze pomocniczej (forma zeszytowa).

¹⁹ W piśmie podniesiono m.in.: „(...) Po moich licznych interwencjach telefonicznych z działem księgowości, począwszy od kwietnia 2017 r. przez maj 2017 r. z prośbą o wypłatę należnego mi wynagrodzenia, zostałam ostatecznie poinformowana, że zagubiono fakturę nr 7/16. Jednocześnie nie wiadomo dlaczego, Sąd nadal wstrzymuje się z zapłatą za fakturę, w której jest posiadaniu. Nie muszę chyba wskazywać, że jako adwokat musiałam być gotowa do natychmiastowego świadczenia pomocy prawnej i świadczyłam ją w sprawie (...) bez opóźnienia analogicznego do opóźnienia w wypłacie. Tymczasem na część wynagrodzenia czekam już dwa lata. (...)”.

odsetek za zwłokę (193 zł) została przelana na rachunek kancelarii adwokackiej 26 października 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 116, 117-120, 121-124, 125-143, 152)

Stosownie do dyspozycji art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, wydatki publiczne powinny być dokonywane: 1) w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, b) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów; 2) w sposób umożliwiający terminową realizację zadań; 3) w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

Dorota Daško, Główny Księgowy Sądu Rejonowego wyjaśniła: „(...) 22.04.2016 r. do Oddziału Finansowego wpłynęło poleceniu wypłaty wynagrodzenia za pomoc prawną z urzędu (...). 13 maja 2016 r. do Oddziału Finansowego wpłynęło pismo z informacją o wykreśleniu (...) z dniem 15.05.2016 r. z listy adwokatów. (...) 25 sierpnia 2016 r. Oddział Finansowy zwrócił się z prośbą o wystawienie faktur do sprawy VI K 736/16. Korespondencja wysłana 25 sierpniu 2016 r. do kancelarii pozostała bez odpowiedzi, a kontakt z Panią mecenas był utrudniony. (...) 1 września 2016 r. Pani (...) zawiesiła swoją działalność gospodarczą. (...) 2 grudnia 2016 r. do Oddziału Finansowego wpłynęła faktura adwokata za I instancję. W styczniu 2017 r. pracownik Oddziału Finansowego podejmował bezskuteczne próby kontaktu telefonicznego z Panią adwokat. W połowie kwietnia 2017 r. Pani mecenas skontaktowała się telefonicznie z Oddziałem Finansowym. W trakcie rozmowy została poproszona o nadesłanie brakującej faktury do ww. sprawy (za II instancję). Uzyskano informację, że wystawi duplikat. Po przeprowadzonej rozmowie telefonicznej pracownik Oddziału Finansowego zwrócił się telefonicznie do Wydziału VI Karnego o ponowne sprawdzenie czy brakująca faktura nie znajduje się w aktach sprawy. Uzyskano informację, iż w aktach sprawy nie znajduje się faktura. 24 sierpnia 2017 r. do Oddziału Finansowego wpłynęła faktura na kwotę 517 zł. 25 sierpnia 2017 r. płatność została zrealizowana”.

(dowód: akta kontroli str. 144, 145-151)

Halina Makuchowska, Zastępca Kierownika Oddziału Administracyjnego Sądu, oświadczyła: „(...) nie znalazłam żadnej informacji, co do wpływu faktury nr 7/16 z 5 kwietnia 2016 r. (...). Również Poczta Polska bez numeru nadawczego nie jest w stanie ustalić, czy taka korespondencja była odebrana w tym czasie przez pracownika Sądu. Natomiast faktura przyjęta przez pracownika Biura Podawczego 29 lipca 2015 r. została bez odnotowania wpływu przekazana do Wydziału VI Karnego w/m”.

(dowód: akta kontroli str. 153)

Agnieszka Poświata, Przewodnicząca VI Wydziału Karnego Sądu Rejonowego, wyjaśniła: „(...) faktury VAT nr 5/15 i nr 7/16 nie wpłynęły do Wydziału VI Karnego i w związku z tym nie były przekazywane (...) do Oddziału Finansowego. Tym samym twierdzenie pracownika Oddziału Administracyjnego (...) o tym, że faktura VAT nr 5/15 pierwotnie była przekazana z Biura Podawczego do Wydziału VI Karnego, uważam za błędne. (...) Oddział Finansowy nie zgłaszał do Wydziału VI Karnego problemów z wykonaniem polecenia wypłaty”.

(dowód: akta kontroli str. 191-192, 193-195)

NIK zauważa, że złożone przez pracowników Sądu wyjaśnienia stoją ze sobą w sprzeczności i nie wskazują na przyczyny braku realizacji płatności zobowiązań Sądu. W ich świetle i zebranego materiału dowodowego, bezspornym jest fakt dopuszczenia do powstania zwłoki w zapłacie wynagrodzenia adwokata.

2. W realizacji umów o świadczenie pomocy prawnej nr 58/2015 z dnia 31 marca 2015 r. oraz 29/2017 z dnia 29 maja 2017 r.²⁰, zawartych z kontrahentem zewnętrznym²¹, Sąd nie przestrzegał zasad dokonywania wydatków ze środków publicznych, określonych w art. 44 ust. 3 pkt 1 ufp. W ww. umowach przewidziano zapłatę (za każdy miesiąc) wynagrodzenia ryczałtowego – bez względu na limit/liczbę godzin rzeczywistego nakładu pracy poświęconego na realizację przedmiotu umowy i wykonanych czynności – i jednocześnie nie zawarto postanowień dotyczących sposobu rozliczenia wykonawcy z czynności w ramach realizacji przedmiotu umowy, w tym akceptacji przez Zamawiającego wykonanych czynności, warunkującej następnie wystawienie faktury VAT przez wykonawcę.

(dowód: akta kontroli str. 154-158, 159, 160-173)

Dyrektor Sądu wyjaśniła: „(...) Ryczałt polega na uzgodnieniu przez strony umowy stałej kwoty, która będzie stanowiła ostateczne wynagrodzenie przyjmującego zamówienie z tytułu wykonania zamówienia, niezależnie od tego, jakie nakłady będzie musiał on ponieść w celu osiągnięcia zamierzonego przez strony rezultatu. Zgodnie z art. 632 § 1 kc wynagrodzenie ryczałtowe nie ulega zmianie nawet wtedy, gdy w czasie zawierania umowy nie można było przewidzieć rozmiaru prac. Mając na uwadze doświadczenie lat poprzednich i ciągle rozwijającą się ‘potrzebę’, a co za tym idzie, wzmożoną częstotliwość posilkowania się profesjonalną obsługą prawną, biorąc również pod uwagę coraz bardziej złożoną, obszerną problematykę zagadnień, w tym i sytuacji, gdy i Sąd jest podmiotem obrotu cywilnoprawnego (stroną czy też uczestnikiem postępowania), kierując się postanowieniami art. 44 ust. 3 i 4 ustawy o finansach publicznych, (...) korzystniejszą formą rozliczenia dla Sądu jest wynagrodzenie ryczałtowe. Problematyka i złożoność zagadnień powoduje, że świadczona usługa prawnicza ma niejednokrotnie charakter analityczny i koncepcyjny oraz wykonywana jest w siedzibie Kancelarii, przy dużym nakładzie pracy prawnika, ilość godzin jego pracy a przez to wynagrodzenie, które mógłby otrzymać według stawki godzinowej z reguły znacznie, przewyższa kwotę uzgodnionego ryczałtu. De facto, zachodzi zawsze trudność w ocenie zasadności wyliczenia czasu pracy nad danym zleceniem, zwłaszcza, gdy uwzględni się trudności w uchwyceniu, kiedy ktoś myśli nad daną sprawą. Pisanie jest pochodną czasu zapoznania się z materiałem i refleksją nad badaną materią”.

(dowód: akta kontroli str. 180-181, 184-185)

Dyrektor Sądu wyjaśniła ponadto: „(...) Doświadczenie zdobyte przeze mnie w okresie od marca do grudnia 2017 r., jak również dynamicznie zmieniająca się potrzeba coraz częstszego posilkowania się, niejednokrotnie wymagająca pilnej, niezwłocznej specjalistycznej wiedzy prawniczej pozwoliło mi ocenić, iż istnieje potrzeba wprowadzenia zmian. Dotychczas obowiązujący zapis w umowach przyczynił się do konieczności doprecyzowania jak również doszczegółowienia umowy obowiązującej na 2018 r. Na uwagę jednak zasługuje fakt, iż dotychczasowa współpraca z Kancelarią Prawniczą (...) w żaden sposób nie budziła wątpliwości, co do realizacji umowy. (...)”.

(dowód: akta kontroli str. 180-181, 185-186)

Dyrektor Sądu wyjaśniła: „(...) Wypłata wynagrodzenia następowała na podstawie przedłożonych faktur (...)”.

(dowód: akta kontroli str. 180-181, 186)

W związku z realizacją obowiązujących w 2017 r. umów na obsługę prawną poniesiono wydatki w łącznej kwocie 53 136 zł (4 428 zł brutto miesięcznie).

²⁰ Obowiązujących w 2017 r.

²¹ Kancelarią Prawniczą z siedzibą w Goleniowie.

Realizacja umowy o bieżącą obsługę prawną²² na rok 2018 przewiduje zapłatę ryczałtowego wynagrodzenia miesięcznego w kwocie 7 000 zł (z podatkiem VAT), jednakże po zaakceptowaniu przez Zamawiającego przedstawionego przez Wykonawcę wykazu wykonanych w danym miesiącu czynności (§ 5 pkt 1 umowy).
(dowód: akta kontroli str. 174-175, 176-179)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację wydatków określonych w planie finansowym Sądu na 2017 r. Wyniki kontroli potwierdzają, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące wydatkowania kwot – 193,15 zł zapłaconych przez Sąd odsetek oraz 53 136 zł stanowiącej wynagrodzenie za świadczenie pomocy prawnej, miały charakter incydentalny i nie wpłynęły na obniżenie tej oceny.

3. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2017 r. przez Sąd Rejonowy:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego²³ (Rb-33),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Sądu (dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej (zestawienia obrotów i sald). Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość ich sporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 43-46, 47-69, 70-84, 85-90, 91-100, 199, 221-222, 261-262, 263-282, 283-289, 290-291)

W toku czynności kontrolnych NIK stwierdzono błąd²⁴ w kolumnie 12 (w § 0570) rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych: była kwota 5 279 044,74 zł, winna być 5 279 650,74 zł – korektę sprawozdania przekazano do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie 26 lutego 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 48, 69, 114-115)

Kwoty dochodów i wydatków ogółem wykazane w sprawozdaniach budżetowych wykazano w prawidłowej wysokości, co zostało potwierdzone procedurą analizy operacji na bieżących rachunkach bankowych: dochodów i wydatków kontrolowanej jednostki. Najwyższa Izba Kontroli nie wyraża natomiast opinii o prawidłowości kwoty należności z tytułu dochodów budżetowych oraz zobowiązań z tytułu wydatków budżetowych z uwagi na brak zgodności, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁵, tj. brak zgodności obrotów dziennika z obrotami zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej na kwotę

²² Umowa z 21 grudnia 2017 r. zawarta z adwokatem prowadzącym Kancelarię Adwokacką w Szczecinie.

²³ Fundusz Pomocy Postpenitencjarnej i Pomocy Pokrzywdzonym.

²⁴ Popelniony przez pracownika Sądu przez przeoczenie.

²⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 395, ze zm.

57 109 zł. Zintegrowany system finansowo-księgowy stosowany w Sądzie Rejonowym jest systemem centralnym, funkcjonującym we wszystkich sądach powszechnych.

(dowód: akta kontroli str. 41, 261-262, 292-310, 311-312, 313-314)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie ogólne kwoty dochodów i wydatków wykazanych w sprawozdaniach budżetowych Sądu Rejonowego za 2017 r. Z uwagi na stwierdzoną niezgodność obrotów dziennika z obrotami zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej, odstępuje natomiast od wyrażenia opinii o prawidłowości kwoty należności z tytułu dochodów budżetowych oraz zobowiązań z tytułu wydatków budżetowych.

VI. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań mających na celu terminową realizację płatności zobowiązań Sądu.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia marca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler
Robert Lewandowski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis